

SAJTÓSZEMLE

(2025.08.11.)

NEB HÍREK

- [MAGYARORSZÁG 1944-ES, NÉMETEK ÁLTALI MEGSZÁLLÁSA EGYSZERŰ MATEMATIKA VOLT](#)
- [JELEK AZ ELSZIGETELTSÉGBEN](#)

HÍREK, TUDÓSÍTÁSOK, PUBLICISZTIKÁK, INTERJÚK

- [MEDGYESI KONSTANTIN: GRÓSZ KÁROLY MEGÍTÉLÉSE SOKKAL SÖTÉTEBB, MINT AZ ÉLETÚTJA](#)
- [ÚJRAINDULHAT A KOMMUNIZMUS ALATT ELKOBZOTT INGATLANOK VISSZASZOLGÁLTATÁSA ROMÁNIÁBAN](#)

NEB HÍREK

Magyarország 1944-es, németek általi megszállása egyszerű matematika volt

HÍR FM, FARKASVEREM - 2025.08.10.

Magyarország 1944-es, németek általi megszállása egyszerű matematika volt: az angolok így 15 hadosztályt tudtak elvonni a normandiai partraszállás helyszínéről. Churchill ellenséget látott bennünk, de Amerika nem. De akkor miért dobtak oda minket – ahogy ők mondták – a farkasoknak?

A stúdióban Velkovics Vilmos vendége Borhi László a bloomingtoni Indiana University tanára, a BTK Történettudományi Intézet tudományos tanácsadója és Máthé Áron a Nemzeti Emlékezet Bizottság elnök-helyettese.

<https://www.youtube.com/watch?v=TetzLUB8XSI>

Kulcsszavak:

#Máthé Áron

#rádió #online

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Jelek az elszigeteltségben

SZABADFOLD.HU - 2025.08.04. - SZERZŐ T. NÉMETH LÁSZLÓ

Hiánypótló, megjelenésében és tartalmában is újszerű könyvet szerkesztettek a Nemzeti Emlékezet Bizottsága (NEB) munkatársai. A szerzők annak jártak utána, hogy milyen lehetőségeik és nehézségeik voltak az egyházi kisközösségeknek, az ifjúsági csoportoknak a „hosszú hatvanas években”. A NEB kiadásában megjelent kötetből a korszakkal kapcsolatos eddigi ismereteinket is átértékelhetjük.

Wirthné Diera Bernadett szerint az 1960-as években az egyház beszűkített mozgásterében az ifjúsági közösségek azt mutatták meg, hogy van élet az egyházakban, az egyházak az elszigeteltségben is életjeleket adnak magukról. – Hiszen voltak olyan családok, fiatalok, akik gyakorolták a hitüket, és a tiltások, hátrátételek ellenére is jártak hittanórákra, szervezték a közösségi alkalmakat, együtt

kirándultak, táboroztak. Jellé vált abban a korban mindaz, ahogyan ezek az egyházi közösségek éltek – hangsúlyozza a történész, hozzátéve, hogy az állam az alkotmányban ugyan megígérte, hogy az egyházak szabadon működhetnek, a valóságban ez nem valósult meg.

A most megjelent Életjelek – Egyházi kisközösségek a hosszú hatvanas években című kötetben a katolikus és a protestáns témák egyaránt helyet kaptak.

A téma tárgyalását már a forradalom és szabadságharc leverése utáni időszakokkal kezdik a szerzők, hiszen – mint mondják – a hatvanas évek eseményeit nem lehet igazán megérteni 1956 és az utána következő megtorlás ismerete nélkül.

Erre utal a hosszú hatvanas évek kifejezés az alcímbe. – Ha csupán 1960-tól indulna a kötet, nem lenne igazán tudományos, és továbbmenne az a narratíva, amely még jórészt ma is él a társadalomban, hogy a hatvanas években egyre könnyebb volt az élet. Ha a történetek mélyére ásunk, akkor mást látunk – mondja Erdős Kristóf történész.

A tiltás ellenére is

– A hatvanas és hetvenes évekről a társadalomban kialakult kép mellé oda tudjuk tenni az egyházi történeteket is. Megpróbáltuk bemutatni a könyvünkben azt a politikai mezőt, amelyben működhetek a kisközösségek. Az állam erőfitogtatásának különböző szintjei után azt is áttekintettük, hogy milyen közeget teremtett a hatalom, hogyan zajlott az ideológiai nevelés, és miként próbált a mindennapokra és a hagyományokra rátelepedni az állam. Minden kérdéskörhöz tartozik egy-egy olyan életrajz, amely közelebb hozza és illusztrálja az olvasó számára az adott témát. Ezek segítségével alulnézetből megértheti az ember, hogy sokan voltak olyanok, akik nem háborítatlan időszaknak élték meg azokat az éveket – mutatja be a könyvük szerkezetét Wirthné Diera Bernadett.

A szabályozás szerint az állam engedélyezte a szentmiséket, istentiszteleteket, valamiféle iskolai hitoktatást, de a látványosabb körmeneteket például már szabályozták és ellenőrizték. –

Az 1958-as párthatározat megerősítette azt, ami 1945-ben elkezdődött a hatalom részéről, hogy az egyházaknak a templomfalakon belül van a helyük. Arra

törekedtek, hogy ne szervezzenek közösségi alkalmakat, ne legyen szerepük és jelenlétük az egyesületekben, az oktatásban, az egészségügyben, a szociális ellátásban, az országos és a helyi közéletben. Az egyházi személyek pedig a külső, a politikai és társadalmi keretek változása ellenére, a tiltások mellett is meggyőződéssel tették, amit tenniük kellett – fogalmaz Erdős Kristóf, utalva Lénárd Ödön piarista szerzetes ellenállásmotívójára.

Kapcsolódási pontok

A kötetben szereplő életrajzokból kiderül, hogy voltak, akik börtönbe kerültek, és olyanok is, akik nem tudtak továbbtanulni. Ezek a példák is azt mutatják, hogy differenciált volt a hatalom fellépése. – Olyan embereket szerettünk volna bemutatni, akik kevésbé ismertek szélesebb körben, így bármelyik olvasó kapcsolódhat hozzájuk. Legtöbbjük egyszerű életet élt a családjában vagy papként. Fontos, hogy a sok információ mellett az olvasó találjon olyan kapcsolódási pontokat, eseményeket, amelyek akár az ő családját is érinthették. Párbeszédet szeretnénk indítani a generációk között.

A hatvanas évek fiataljai még itt élnek velünk, és elmondhatják azt, mi történt velük, és ez akár egyéni megkönnyebbülést is hozhat nekik, valamint a családjuk is könnyebben megértheti a történetüket – hangsúlyozza Wirthné Diera Bernadett.

Erdős Kristóf szinte csak olyan személyekkel készített interjúkat, akik szívesen beszéltek a múltjukról, köztük Viczián Istvánnal is beszélgetett. – Ő egy budapesti református gyülekezet ifjúsági vezetője volt, 1958-ban érettségizett, és geológiát tanult. Elnyert egy amerikai doktori ösztöndíjat, de nem kapta meg a kiutazási engedélyt. Helyette egy párttag fiatal utazott. Viczián Istvánnak korábban egyetemi oktatói állást is kínáltak, de az egyetemi párttitkár ezt megakadályozta. Mindig szeretett volna tanítani, de erre csak a rendszerváltás után adódott lehetősége – mutatja be az egyik hátratélt szenvedett interjúalanyt és egyben a kötetben található egyik portré alakját a történész.

Egy másik történet szereplője Emődi László, aki a Regnum Marianum közösség tagja volt. Ez a papi közösség a századfordulón alakult, és a tagsága olyan papokból állt, akik iskolákban tanítottak hittant. Az ötvenes évek elején a Regnum működését is megtiltották, miután – négy kivétellel – 1950-ben a szerzetesrendektől is megvonták a működési engedélyt. – A regnumi atyákat szétszórták vidéki plébániákra, hogy ne

is találkozhasanak, de elkötelezettségük megmaradt az ifjúság iránt, ezért egyetemisták számára vezetőképzőt tartottak, hogy felkészítsék őket a csoportok vezetésére. Emődi László is részt vett ebben a munkában. Az államhatalom megfigyelte a papokat és a fiatalokat is, majd 1961-ben letartóztatták a regnumi atyákat és a „Fekete Hollók”-persorozatban börtönbüntetésre ítélték őket. A második Regnum-per 1965-ben, a harmadik eljárás 1971-ben indult ellenük.

A börtönben elhatározták, hogy ha kiszabadulnak, akkor is ugyanúgy csinálnak mindent, mint korábban, hiszen meggyőződésük volt, hogy semmilyen állami törvénybe ütközőt nem tettek azzal, hogy hittant tanítottak és foglalkoztak a fiatalokkal. Ez az időszak alapozta meg azt, hogy a Regnum Marianum ma is virágzó közösséggé vált – fogalmaz Wirthné Diera Bernadett.

Szamárfül a hegyen

Érdekes a kötet borítóján látható háttérkép, amely egy kiránduláson készült, és a fotón az látszik, amint egy hegytetőn az egyik fiatal számfület mutat a másiknak. – A kép felszabadultságot vidámságot, boldogságot tükröz, annak ellenére, hogy a fényképen látható fiataloknak behatárolt közegben kellett megélniük a vallásos hitüket – mondja Wirthné Diera Bernadett. Erdős Kristóf azt is hozzáteszi, hogy a képről azt is tudjuk, hogy egy budapesti református gyülekezet fiataljairól készült 1959. április 4-én. A fiatalok tehát ahelyett, hogy felvonultak volna a munkaszüneti napon, kirándulni mentek a Zsíros-hegyre. – A korszakban érvényes párthatározat értelmében ezt nem tehették volna meg, de a Kádár-rendszer a hatalomgyakorlásában esetleg döntötte el, mit enged meg és mit szankcionál. A hatalom jellemzően arra törekedett, hogy megfigyelje, bomlassza a közösségeket, és akadályozták az egyházi ifjúsági vezetők felsőfokú tanulmányait – mutat rá a történész.

A kötetben szerepel egy idézet Lénárd Ödön piarista szerzetestől, aki összességében 18 és fél évet ült a Rákosi- és a Kádár-rendszer börtöneiben, az ötvenes évek elején pedig a rend keretein kívülre került. E szerint

a keresztény ellenállás abban áll, hogy minden tilalom és üldözés ellenére, kerülő úton, titokban, adott lehetőségei közt, de továbbra is teszi, amit nem szabadna tennie: pozitíve építi a kereszténységet, nem törődve a kockázatokkal.

– Lénárd Ödön nem a rendszert akarta megbuktatni, számára a keresztény ellenállás fogalma azt jelentette, hogy kiállt azért, ami az élete részét képezte – hangsúlyozza Erdős Kristóf. Wirthné Diera Bernadett hozzáteszi: a kötetük arról is szól, hogy milyen kockázatot – például az egyéni karrier feladásával – vállaltak azért emberek, hogy szabadon gyakorolhassák a hitüket. Mint mondja, ez a kiállításuk nekünk is utat mutathat bizonyos élethelyzetekben. Erdős Kristóf pedig úgy látja, hogy az egyházi kisközösségek tagjainak példája erőforrás lehet mindannyiunk számára.

Küzdelem a lelkekért

Az Életjelek – Egyházi kisközösségek a hosszú hatvanas években címmel, a Nemzeti Emlékezet Bizottsága kiadásában megjelent könyv a Küzdelem a lelkekért című – egy vándorkiállítás és egy korábbi kötetet is magában foglaló – kutatás része. A négy szerző – Wirthné Diera Bernadett, Erdős Kristóf, Szuly Rita, Tabajdi Gábor – azt vizsgálja, hogy milyen eszközei és lehetőségei voltak a hitüket aktívan gyakorlóknak a vallásuk megélésére, értékrendjük továbbadására a pártállami időszakban. A kiadvány a „lelkekért folytatott küzdelem” színtereit tekinti át, bemutatva a diktatórikus pártállami rezsim működését.

<https://szabadjfold.hu/hazai-elet/2025/08/jelek-az-elszigeteltsagben>

Kulcsszavak:

#online #nyomtatott

HÍREK, TUDÓSÍTÁSOK, PUBLICISZTIKÁK, INTERJÚK

Medgyesi Konstantin: Grósz Károly megítélése sokkal sötétebb, mint az életútja
VTV SZEGED (YOUTUBE) – 2025.08.09.

Amikor Grósz Károly 1987 nyarán miniszterelnök lett, még csak kevesen gondoltak rendszerváltozásra. 1989 őszén azonban, amikor megszűnt a főtitkári megbízatása, már mindenki tapasztalhatta: rendszerváltozás zajlik az országban. Medgyesi Konstantin szerint a közbeszédben ekkor szükség volt egy ellenségre, aki végül Grósz Károly lett. A történész „Az utolsó magyar pártfőtitkár” címen írt könyvet a politikusról. Lakner Zoltán arról is beszélgetett a kötet szerzőjével, hogy mit várt a Grósztól Kádár, amikor Budapestre hozta és kormányfővé emelte. A felvétel 2025. július 8-án készült, az alábbi linken visszaneézhető:

<https://www.youtube.com/watch?v=edManD7DlnM>

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Újraindulhat a kommunizmus alatt elkobzott ingatlanok visszaszolgáltatása Romániában

TRANSTELEX.RO – 2025.08.09. - SZERZŐ VÍG EMESE

A román kormány pénteken elfogadott egy sürgősségi rendeletet, amivel újraindítják a kommunista rendszer idején elkobzott ingatlanok visszaszolgáltatásának és kárpótlásának folyamatát, írja az Agerpres. Ez azért állt le, mert az alkotmánybíróság idén februárban kimondta: alkotmányellenes volt a kárpótlás számításának jogi alapja, ha az ingatlant már nem lehetett természetben visszaadni.

A pénzügyminiszter, Alexandru Nazare szerint az új szabályok méltányosabbá teszik a kárpótlást: a számításnál mostantól a közjegyzői értébecslést és korrekciós tényezőket (például elhelyezkedés, állapot, jogi státusz) vesznek figyelembe, és mindegy, hogy az elkobzás előtt mire használták az ingatlant.

Lesz választási lehetőség a kifizetésnél is: hét év alatt részletekben, vagy egyszeri kifizetésként az összeg 40 százaléka, ha valaki lemond a részletfizetésről. A kormány

szerint ezzel csökkenthetik a perek számát és visszafoghatják a spekulációt a kártérítési jogok adásvételével.

Nazare számokat is mondott: 2013 és 2025 között a román állam 23,2 milliárd lej kártérítést állapított meg 67500 ügyben, ebből 16,1 milliárdot már kifizettek, a maradékot 2029-ig fogják. A részletfizetési idő növelése enyhíti a költségvetési terheket, és a kormány becslése szerint csak a spekulatív pontvásárlások kifizetésén több mint 50 százalékot spórolhat az állam.

A miniszter szerint a cél az, hogy lezárják ezt a „fájdalmas fejezetet” a román történelemben, méltányosan és az európai emberi jogi normák szerint.

A kommunista időszakban államosított ingatlanok visszaszolgáltatása a rendszerváltás után indult meg, de a folyamat lassú, bürokratikus és visszaélésekkel terhelt. Kialakult egy „kárpótlási piac”, ahol közvetítők és befektetők nyomott áron vásárolták fel a jogosultak kártérítési jogait, majd jóval magasabb összegért érvényesítették az államnál.

A rendszerhez évtizedek óta súlyos korrupciós ügyek kapcsolódnak. Egy 2024-es riport szerint tízezrek várnak akár húsz éve a kifizetésre, miközben „cápák” — befolyásos ügyvédek, közvetítők — busás hasznot húznak a késlekedésből. 2023-ban a restitúciós hivatal alelnöke ellen is eljárás indult, miután kiderült, hogy több millió lejt szerzett jogosulatlanul. Korábban, 2011-ben az ANRP egyik alelnökét vesztegetés gyanújával tartóztatták le, mert pénzért gyorsított ügyeket.

A romániai magyar közösséget is megrázta több ilyen botrány. A legismertebb a Székely Mikó Kollégium ügye, amelyben az RMDSZ-es politikust Markó Attilát, aki a visszaszolgáltatási bizottság tagja volt, három év felfüggesztett börtönbüntetésre ítélték, miközben öt más restitúciós és kártérítési ügyben is vádat emelt ellene a korrupcióellenes ügyészség. Markó Magyarországra távozott, a pereket évekig tárgyalták, és végül a legfelsőbb bíróság 2023-ban jogerősen felmentette az utolsó ellene fennmaradt korrupciós vád alól is. Markó ezt követően tért vissza Romániába, és jelenleg újra az RMDSZ parlamenti képviselője, miután a szövetség befutó helyet adott neki a szórvány jelöltjeként a 2024-es parlamenti listán.

<https://transtelex.ro/kozelet/2025/08/09/elkobzott-ingatlanok-visszaszolgaltatasa-ujraindulas>

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)